

Nordsø-rapporten

Samfundet mister milliarder på olien

Enhedslistens finansordfører Frank Aaen har udarbejdet følgende rapport, der dokumenterer, at det danske samfund får for lidt ud af vores ressourcer i Nordsøen, mens de olieselskaber, der er ansat til at udvinde olien, har haft en massiv ekstraintjening, siden den politiske aftale blev indgået i 2003.

Enhedslisten ønsker at genforhandle aftalen om Nordsø-olien og hæve beskatningsandelen, så olieselskaberne bidrager mere til samfundet. Overskuddet skal investeres i grøn energi.

Nordsø-rapporten viser at:

- 1) Indtjeningen på Nordsø-olien er fire gange større end forventet i aftalen fra 2003. Det betyder, at olieselskaberne fra 2004-2010 har haft et overskud efter skat på 10 mia. kr. ekstra om året, som den danske stat har foræret selskaberne.
- 2) Det danske samfund kunne få langt mere ud af vores ressourcer i Nordsø-olien, ved at sikre, at en højere andel af overskuddet på olien gik til samfundet i stedet for til olieselskaberne. Hvis vi tilpassede andelen som i Norge kunne samfundet få flere milliarder kroner årligt, som vi foreslår at investere i vedvarende grøn energi.

Rapporten er baseret på Energiministeriets og Energistyrelsens rapporter, samt svar på spørgsmål stillet af Frank Aaen i Energiudvalget.

Olieselskaber overbetales for milliarder

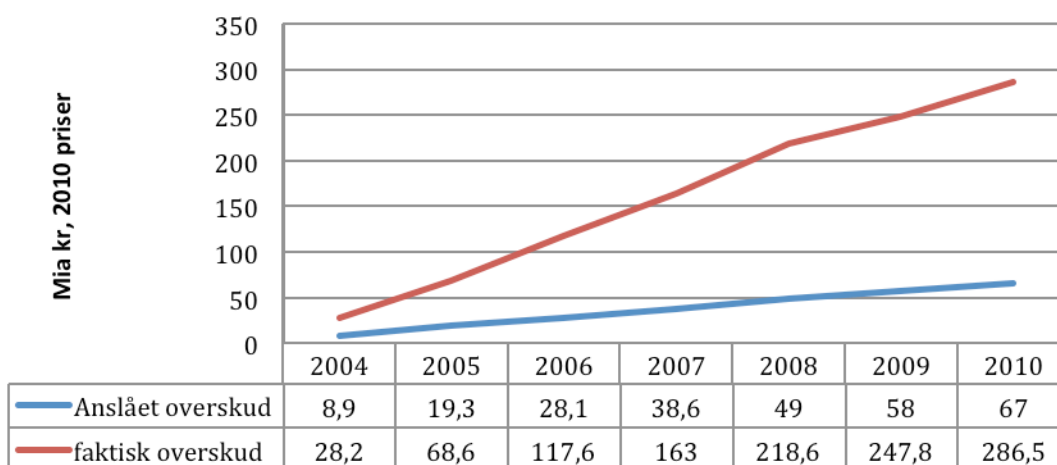
Nye tal, der er fremkommet i svar fra Energiministeriet, viser, at der har været en betydelig ekstra indtjening på den danske Nordsø-olie siden 2004. Overskuddet er gået til olieselskaberne, selvom den danske stat ejer olien og betaler selskaberne for at hente den op. Ekstraindtjeningen er så stor, at det svarer til, at den danske stat har foræret 10 milliarder kroner til olieselskaberne Shell, Chevron og A.P Møller-Mærsk hvert år.

Enhedslisten har stillet en række spørgsmål til Energiministeriet for at finde ud af, hvor meget olieselskaberne bag Dansk Undergrunds Consortium (DUC) - Mærsk Oil, Shell og Chevron - har tjent på Nordsø-olien siden indgåelsen af den nye eneretsaftale i 2003.

Da staten indgik aftalen, vurderede man, at det mest realistiske indtægtsniveau - det såkaldte middelscenarie - ville give olieselskaberne i DUC en årlig indtægt på mellem otte og 10 mia. kr. før skat. Men det er blevet mange gange højere. I det bedste år har olieselskaberne i DUC haft et overskud på 55,6 mia. kr. Et svar til Folketingets Energipolitiske Udvalg (den 17. december 2010) viser, at den faktiske indtjening i perioden 2004-2010 er på 286 mia. kr., mens den oprindelige aftale tager udgangspunkt i en samlet indtjening på 67 mia. kr. i samme periode.

Dermed har olieselskaberne haft en samlet merindtjening på 219,5 mia. kr. fra 2004-2010, og tjent fire gange så meget som anført i grundlaget for aftalen.

Figur 1: samlede indtægter på Nordsøolien 2004-2010

Kilde: Enhedslisten, pba tal fra Energiministeriet, svar til Folketinget 17/12 2010

10 milliarder kroner i bonus efter skat

Olieselskaberne har betalt skat af den ekstra indtjening - op til 65 procent af den samlede indtjening i perioden - men har stadig kunnet beholde det ekstra overskud efter skat.

Ifølge tal fra Energistyrelsen ligger beskatning på maksimalt 65 procent¹. I tabel 1 har vi beregnet et overslag over, hvad selskaberne har tjent. Hvis vi forudsætter, at indtægterne er blevet beskattet på 65 procent, kan vi se, at olieselskaberne i Nordsøen har tjent minimum 76,8 mia. mere end forventet på den danske Nordsø-olie - efter skat.

Det er cirka 10 mia. ekstra om året, som er gået direkte i lommerne på selskaberne. Selvom aftalen forudsatte, at de tjente langt mindre på udvindingen og stadig fik en god forretning ud af det.

Tabel 1: Selskabernes merindtjening efter skat på 65 procent, 2004-10.

	<i>årlig merindtægt</i>	<i>samlet merindtægt</i>
2004	6,8	6,8
2005	10,5	17,3
2006	14,1	31,3
2007	12,2	43,5
2008	15,8	59,4
2009	7,1	66,4
2010	10,4	76,8

Kilde: Enhedslisten, p.b.a. tal fra Energiministeriet, svar til Folketinget 17. december 2010

<http://www.ft.dk/samling/20101/almdel/epu/spm/27/svar/767532/936858.pdf>

<http://www.ft.dk/samling/20101/almdel/epu/spm/28/svar/767539/936866.pdf>

<http://www.ft.dk/samling/20101/almdel/epu/spm/36/svar/767673/937171.pdf>

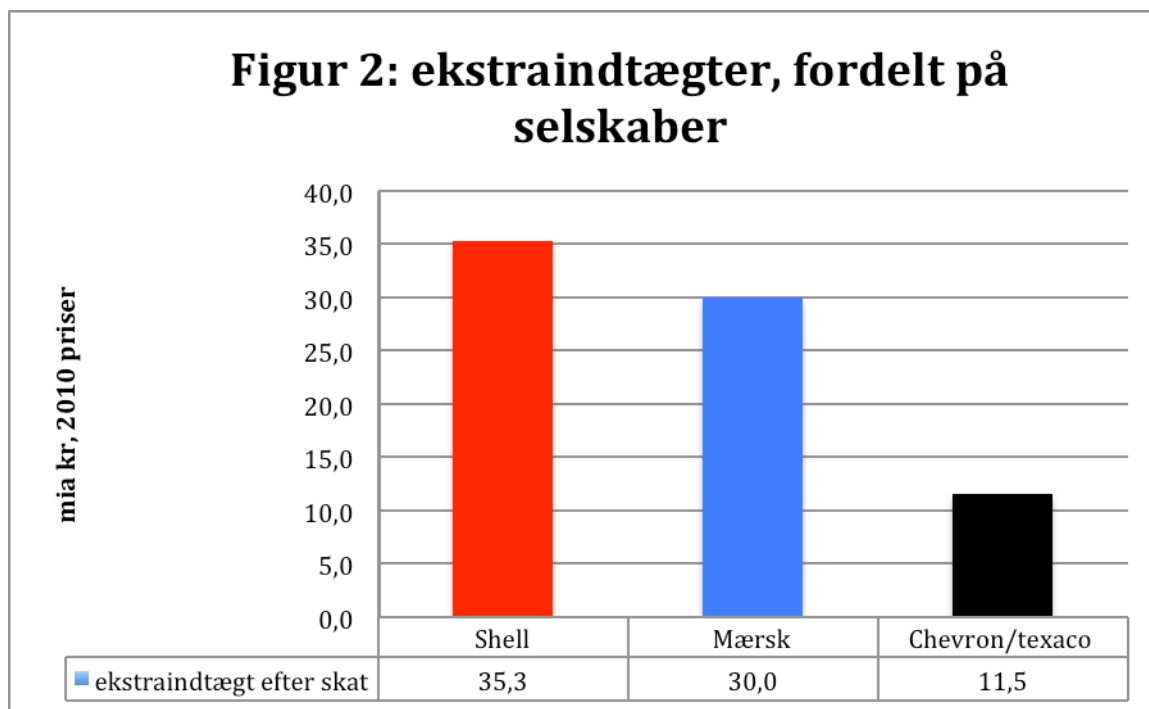
<http://www.ft.dk/samling/20101/almdel/epu/spm/37/svar/767677/937179/index.htm>

¹ Energistyrelsens årlige rapporter viser en beskatning på 60-65 procent i perioden 2007-09 www.ens.dk/da-DK/UndergrundOgForsyning/Olie_og_gas/RapOlieGas/Sider/Forside.aspx
Reelt ligger beskatningen under 65 procent i mange af årene, og beløbet kan derfor være højere.

AP Møller og de multinationale selskaber

Indtjeningen fra Dansk Undergrunds Konsortium (DUC) bliver delt mellem tre selskaber. Shell, AP Møller-Mærsk og Chevron Texaco. Energiministeriet oplyser, at ejerandelene fordeler sig med 46 % til Shell, 39 % til AP Møller Mærsk og 15 % til Chevron. Baseret på ejerandelene viser følgende figur et overslag over, hvor store ekstraintægter hvert af de tre selskaber har haft på Nordsø-olien i perioden 2004-2010.

Som man kan se, har Shell f.eks. tjent 35 mia. kr. ekstra på de gunstige vilkår i Nordsøen.

Den oprindelige aftale om Nordsø-olien blev indgået med A. P. Møller-Mærsk. Et af hovedargumenterne for at give A. P. Møller eneretten, var at sikre olien på danske hænder og støtte en dansk virksomhed.

A. P. Møller solgte størsteparten af olien videre til multinationale selskaber, primært Shell og Chevron. I dag sidder disse selskaber på mere end 60 procent af olien i Nordsøen. Næsten to tredjedele af det overskud, som hentes op af den danske del af Nordsøen, er således ude af dansk økonomi og beskæftigelse. Vi kan desværre ikke få indblik i de enkelte selskabers regnskaber.

Det danske samfund kan få mere ud af olien

Det danske samfund har aldrig fået lige så meget ud af vores olieindtægter som det norske samfund. Det skyldes i høj grad at vi har en dårligere beskatningsaftale. I Norge ligger skatteniveauet på 78 procent, og derudover har staten betydelige indtægter fra olieudvindingen gennem direkte ejerskab. Det betyder, at den norske stat i hvert fald får omkring 80 procent af overskuddet på olien.²

Til sammenligning ligger det danske samfunds del af olie-indtægterne på 60-65 procent af overskuddet i årene 2004-2010, ifølge tal fra Energistyrelsen. Med en genforhandling af aftalen om Nordsø-olien, kunne vi sikre samfundet en større andel. Hvis vi kun opjusterer statens andel til omkring 80 procent af indtjeningen, kan olieselskaberne endda fortsat have et fint overskud.

England har netop i marts 2011 hævet statens andel på den engelske del af Nordsø-olien, og gennem ændret beskatning af olieselskaberne forventer den engelske regering at få op mod to milliarder pund i merindtægter om året.

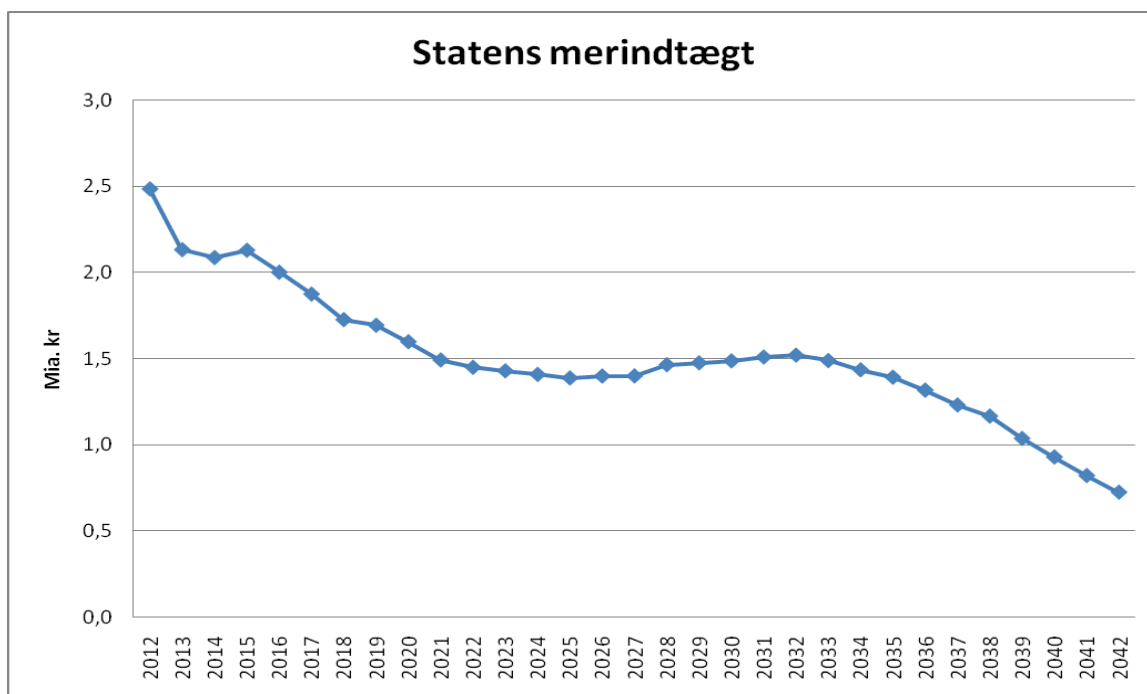
² Statens Direkte Økonomiske Engagement: www.regjeringen.no/nb/dep/oed/tema/statlig_engasjement_i_petroleumsvirksomh/statens-direkte-okonomiske-engasjement-s.html?id=445748 > og vårt eierskap i Statoil.

Fremtidige indtægter ved hævet beskatning i Danmark

Udvindingen på DUC's felter i Nordsøen er allerede faldet til godt det halve af niveauet i de bedste år omkring 2005. I de kommende år vil udvindingen falde yderligere. Derfor er der ikke mulighed for lige så store indtægter til staten fremadrettet som i de forløbne år. Men der vil alligevel være milliarder at hente ved at hæve beskatningen til 80 %. Enhedslisten har lavet beregninger, der viser, at en årlige merindtægt ved at hæve beskatningen vil være ca. 2 milliarder om året i gennemsnit frem til 2020 og samlet set 46,7 mia. fra 2012 - 2042.

Grundlaget for beregningerne er svar fra Energiministeren hvor det samlede overskud fra Nordsøen i perioden 2004-2042 vurderes at være 599 mia. kr. og det faktiske overskud i perioden 2004-2009 at være 247,8 mia. kr. Det betyder, at den skønnede overskud 2010-2042 er 351,2 mia. kr. Regeringen regner, med udgangspunkt i vismændenes seneste konjunkturvurdering, med en oliepris på US\$100, og som stiger med 1 % om året fra 2015. Ved at sammenholde denne pris med Energistyrelsens seneste prognose over de fremtidige udvindinger af olie og gas på DUC's felter, kan vi beregne statens årlige merindtægt som følge af en oliebeskatning som i Norge.

Graf A: Merindtægter for staten ved 80 % beskatning med vismændenes oliepris på US\$ 100

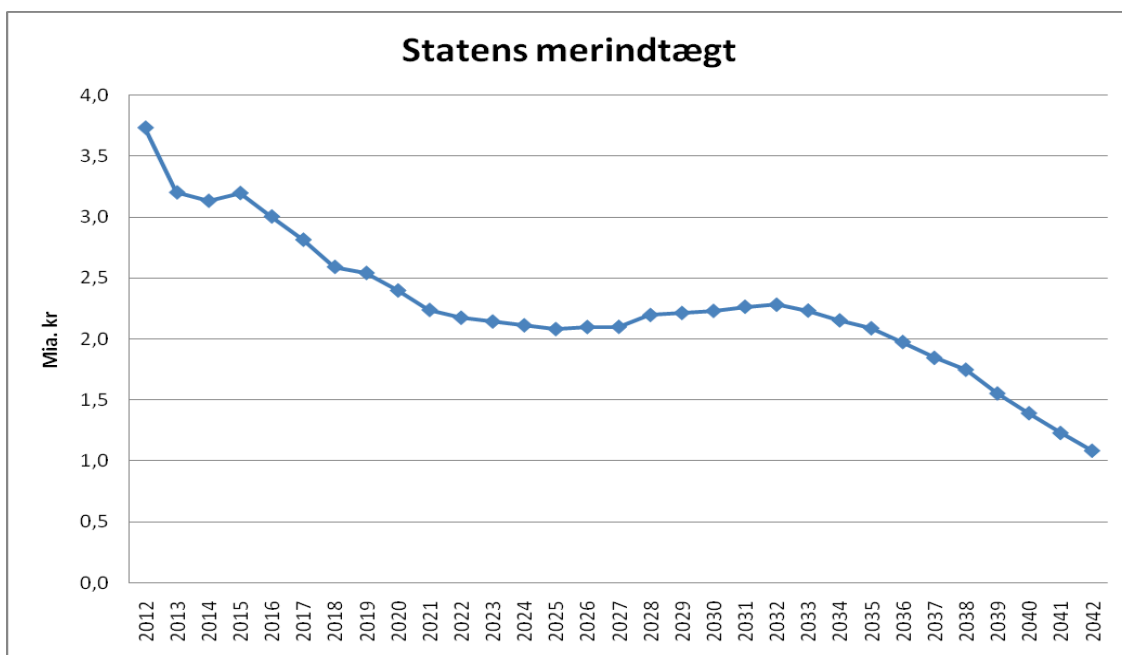

Vismændenes prognose lægger sig tæt op ad det Internationale Energi Agenturs (EIA) vurdering i World Energy Outlook 2010 (det såkaldte New Policy Scenarie). Her antages det bl.a. at der i de kommende år vil blive gjort betydelige nye oliefund, bl.a. ved dybhavsboringer, og at biobrændstoffer slår igennem. Derudover antages det at de lande der indberettede målsætninger om CO₂ reduktioner i forbindelse med COP15, lever op til disse uforpligtende målsætninger. Disse antagelser behæfter prisen med en betydelig usikkerhed.

Enhedslisten har derfor også udarbejdet et alternativt overslag over, hvad statens merindtægt vil være ved en oliepris der er 50 % højere end vismændene antager³. Den årlige merindtægt vil ifølge dette scenarie være ca. 3 milliarder om året i gennemsnit frem til 2020 og samlet set 70 mia. fra 2012 - 2042.

³ Vi har valgt at lade det højere skøn slå igennem allerede fra 2012, selv om prisen ikke vil stige så hurtigt, bl.a. fordi vi også ved af erfaring, at mængden af olie, der udvindes, typisk bliver højere end de officielle skøn over hvor meget olie, der er.

Graf B: Merindtægter for staten ved 80 % beskatning med vismændenes oliepris + 50 %

Kilde: Enhedslisten, p.b.a. aktindsigt i energistyrelsens fremskrivning for DUCs felter, samt tal fra Energiministeriet, svar til Folketinget 17. december 2010 og 24. februar 2011.

<http://www.ft.dk/samling/20101/almdel/epu/spm/28/svar/767539/936866/index.htm>

<http://www.ft.dk/samling/20101/almdel/epu/spm/33/svar/783157/961340/index.htm>

Genforhandling af aftalen

Enhedslisten vil have genforhandlet aftalen om Nordsø-olien, så det danske samfund fremover får en højere andel af indtjeningen på olien. Det er den danske stat, der ejer olien. Selskaberne skal betales for at udvinde olien, men der er ingen grund til at overbetale dem i den grad det er sket.

Vi foreslår en genforhandling senest i 2012, hvor staten indtræder som partner i DUC. Vi kan ikke fortsat lade stå til, mens samfundet mister milliarder hvert år samtidig med at olieressourcerne tømmes frem til aftalens fastsatte udløb i 2042.

Med aftalen i 2003 fik A.P. Møller indført en klausul, den såkaldte kompensationsbestemmelse, for at sikre sig og sine samarbejdspartnere. Klausulen medfører, at hvis skatten hæves eller der vedtages andre regler eller love, der skader DUC og A.P. Møller-Mærsk's indtjening frem til 2042, skal selskaberne kompenseres økonomisk. Det gælder også grønne afgifter og lignende. Aftalen har indtil videre låst staten fast, selvom oliepriserne - og dermed fortjenesten - er eksploderet på grund af mangel på olie. En aftale af den type kendes ikke fra noget andet land omkring Nordsøen. Man skal til lande som Kasakhstan, Angola eller andre urolige steder i verden for at finde noget tilsvarende. Flere eksperter og kommentatorer har kritiseret behandlingen af aftalen. Blandt andet fordi en række embedsmænd med tætte forbindelser til A. P. Møller-Mærsk var involveret, og der blev udvekslet en del dyre gaver til involverede politikere.

På trods af den usædvanlige klausul om, at selskaberne skal kompenseres økonomisk hvis skatten ændres, er der alligevel muligheder. Økonomi- og Erhvervsminister Bendt Bendtsen sagde på et samråd om aftalen, at kompensationsbestemmelsen var nødvendig for at sikre aftalen, men at det ikke er muligt, at afskære lovgivningsmagten fra at ændre beskatningen eller anden lovgivning. Det åbner blandt andet muligheder for at indføre en ændret skatteprocent. Og afhængig af kompensationsfortolkningen, kan der være muligheder i at hæve skatten så meget at den samlede del af overskuddet til staten blive større, selv efter en evt. kompensation til DUC.

Under behandling af aftalen, sagde Det Radikale Venstre og Kristendemokraterne, at staten har flere muligheder for at åbne for en genforhandling af aftalen, hvis forudsætningerne for aftalen skulle ændre sig væsentligt. Socialdemokratiet, SF og Enhedslisten var allerede dengang imod aftalen om Nordsø-olien. Derfor er det oplagt, at et nyt flertal i Folketinget, skal kræve en genforhandling, efter at olieselskabernes mer-indtjeningen har vist sig langt større end forudsat.

Fra Nordsø-olie til vedvarende energi

Statens øgede indtægter fra salg af Nordsøens olie og naturgas, skal placeres i en grøn oliefond og bruges til at finansiere Danmarks omstilling til en energiforsyning baseret på vedvarende energi.

På den måde kan vi bruge olieressourcerne til at gøre Danmark uafhængig af fossile brændsler, frem for at lade pengene gå i lommerne på de store olieselskaber.

Beregninger på effekten af den klimajobplan, som Enhedslisten har lanceret, viser, at ved at investere målrettet i energibesparelser og massiv udbygning med vedvarende energi, er det muligt at sikre uafhængighed af importeret olie og gas. Ikke alene vil en omstilling af energiforsyningen være med til at fremtidssikre Danmark, det vil også skabe tusindvis af nye grønne jobs i en krisetid hvor arbejdsløsheden stiger.

<http://klima.enhedslisten.dk/sites/default/files/Klimajobplan2010.pdf>

Således kan målrettede investeringer bruges til at fremtidssikre vores klima og beskæftigelse.

Investeringer i vedvarende energi er også en fremtidssikring af Danmarks energiforsyning, når olien løber ud. Hvis den nuværende udvikling fortsætter, bliver Danmark afhængig af importeret olie fra 2018 og importeret gas fra 2020, ifølge prognoser fra Energistyrelsen. Disse prognoser er imidlertid baseret på at regeringens nuværende energipolitik fortsætter. Men sådan behøver det ikke at være. Hvis vi sikrer staten en større del af indtægterne fra olie og gas i Nordsøen, og bruger dem på at gøre det danske samfund uafhængig af fossile brændsler.